

§ 39

Lotta Heelge (v) - Allas
rätt till vård efter behov
Interpellation.
LiÖ 2008-344

Landstingsfullmäktige medger att Lotta Heelge (v) får ställa följande interpellation:

”Den medicinska etikens mest grundläggande princip är alla människors rätt till vård efter behov. Detta innebär att ekonomisk, social eller juridisk ställning, politisk eller religiös tillhörighet, etnisk bakgrund, kön och liknande faktorer inte får påverka den medicinska professionens handlande.

Enligt det avtal mellan staten och SKL som i dag reglerar hälso- och sjukvården för asylsökande, har endast asylsökande barn rätt till full sjukvård. Vuxna ges endast vård för så kallat akuta tillstånd eller vård som inte kan anstå och personer som är papperslösa omfattas inte av avtalet utan enbart av bestämmelserna om akutvård enligt 4 paragrafen i hälso- och sjukvårdslagen.

Detta innebär att personer som ofta har särskilt stora behov av exempelvis primärvård och psykiatri inte får dessa tillgodosedda.

Tillgången för vård för papperslösa är alltså mycket begränsad. Vilket kan leda till allvarigare tillstånd då man inte kunnat få vård i ett tidigare skede. Enligt läkare med lång erfarenhet av vård till papperslösa har många patienter permanenta skador eller men.

Ett stort hinder för papperslösa att söka vård är bla rädslan för att bli anmälda.

Det bildas just nu nätverk för att kunna erbjuda denna grupp vård. Allt sker av ideellt -arbetande läkare och annan vårdpersonal. I vissa landsting/regioner har policybeslut fattats om att man inte får neka någon vård.

Med anledning av detta vill jag fråga:

Avser ni att ta fram någon policy om en princip att inte någon ska nekas vård?”

§ 39, forts

Lasse Pettersson besvarar interpellationen med följande:

”Interpellanten frågar om landstinget avser att ta fram någon policy om en princip att inte någon ska nekas vård. Bakgrunden är den pågående debatten om tillgång till vård för gömda flyktingar och papperslösa personer.

På initiativ av Folkpartiet har frågan debatterats också i landstingets politiska majoritet. Allas rätt till vård är en viktig fråga som kräver en

allvarlig diskussion.

Men först och främst måste man fastslå vad som menas med papperslösa personer. Avser man personer som fått avslag på sin begäran om uppehållstillstånd, men valt att stanna i Sverige? Eller avser man till och med personer som tagit sig till Sverige utan att söka asyl, för att exempelvis arbeta svart? Eller är det personer som är på besök och som väljer att uppge sig som papperslösa? Hur identifierar man att en person är papperslös?

Gruppen asylsökande har sedan mitten på 1980-talet haft rätt till akut sjukvård och dessutom till sådan vård som inte kan anstå. För barn under 18 år gäller att dessa har rätt till alla slags vård. Man får vården till ett subventionerat pris och landstinget får för att ge denna vård ersättning från staten enligt särskilda överenskommelser som tecknats mellan SKL (Sverige Kommuner och Landsting) och regeringen. Regeringen beslutade den 6 mars 2008 om en proposition med förslag till en ny lag som reglerar hälso- och sjukvård för asylsökande. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008. Landstingen har en lagstadgad skyldighet att ge vård och överenskommelserna kommer att handla om vilken ersättning landstingen får från staten. Normalt sett är det inga problem med att avgöra var gränsen går för vad som är vård som inte kan anstå och administrativt ifrågasätts inga medicinska beslut.

Så till gruppen personer som benämns papperslösa. Denna grupp, som knappast är homogen, har liksom alla som inte är bosatta i Sverige, rätt till omedelbar sjukvård. Landstingen är enligt hälso- och sjukvårdslagen skyldiga att erbjuda omedelbar hälso- och sjukvård till alla som vistas inom landstinget, även de som inte är bosatta där. Ingen får nekas omedelbar vård på grund av bristande betalningsförmåga. Ur sjukvårdssynpunkt är det således ingen skillnad på en gömd person eller en turist. De gömda har således inte några ekonomiska sjukvårdsrättigheter utan är enligt gällande regler betalningsansvariga för den vård de söker oavsett det rör sig om akut eller annan slags vård. Dock så uppkommer inga påföljder för den person som inte kan betala.

§ 39, forts

En gömd person får således vård som denne är berättigad till enligt lagen. Men det rör sig samtidigt om en person som statliga myndigheter anser inte ska vistas i Sverige. Landstinget kan i denna fråga knappast ställa sig över de beslut som migrationsmyndigheterna fattat - det ligger inte inom landstingets ansvarsområde.

Det är också tveksamt huruvida ett landsting kan ge olika gömda persongrupper förmåner utan att detta med stor sannolikhet kan tänkas falla utanför den kommunala kompetensen. Ett landsting får exempelvis inte ge stöd till enskilda och inte heller till personer som inte är invånare i kommunen. Undantag kan i sådana fall finnas i speciallagstiftning som exempelvis socialtjänstlagen eller hälso- och sjukvårdslagen.

På vilka grunder region Skåne har fattat beslut om avgiftsfrihet för gömda personer vet jag inte, jag vet inte heller om beslutet är överklagat.

De allra flesta länder i Europa har liksom Sverige någon form av inskränkning i hälso- och sjukvården för gömda och papperslösa personer. Generellt sett så är det en fråga för staten/regeringen att hantera om man vill ge förmåner för gömda personer.

Om landstinget på egen hand skulle besluta om subventionerad vård för papperslösa personer kan det ses som humanitärt och empatiskt, men det är som sagt tveksamt huruvida ett sådant beslut inte bryter mot såväl kommunallag som hälso- och sjukvårdslag. Det kan ifrågasättas om det är rimligt, eller ens förenligt med den kommunala principen att verksamheten ska vara i kommuninvånarnas intresse, att personer som i många fall arbetar utan att betala skatt ska ges tillgång till statligt subventionerad vård eller till andra offentliga ersättningssystem. Med tanke på den ekonomiska situationen i Landstinget i Östergötland är utarbetandet av en policy för papperslösa personer för tillfället en utmaning som inte är första prioritet.

Diskussionen pågår också på regeringsnivå; utfallet av denna är väl värt att avvakta. Där vill man först vara säker på hur eventuella förändringar kan komma att påverka både det svenska hälso- och sjukvårdssystemet och den svenska migrationspolitiken.

Den politiska majoriteten i landstinget avser med hänvisning till ovanstående att i nuläget inte att ta fram någon policy för papperslösa personer.”

Lotta Heelge tackar för svaret. Även **Lasse Pettersson** och **Ralf Falkhede** gör inlägg.